

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ Τ ΕÖÄ ÄÖÈ
ΚΑΤΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 21449/04)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
5 Ιουλίου 2007

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Στρασβούργο, 5 Ιουλίου 2007

- υπογραφή -

/ S. NIELSEN /

Γραμματέας του Τμήματος

Στην υπόθεση Τ ΕÖÄ ÄÖÈ κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, Πρόεδρος,

Χ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Ν. ΒΑΛΙĆ,

Κ. ΗΑΛΙΥΕΥ,

Δ. ΣΠΙΕΛΜΑΝΝ,

Σ.Ε. ΤΕΒΕΝΣ,

Γ. ΜΑΛΙΝΒΕΡΝΙ,

και τον Γραμματέα του Τμήματος, S. NIELSEN.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 14 Ιουνίου 2007.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω
ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 21449/04) προσφυγής, την οποία κατέθεσαν κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας δύο Αλβανίδες υπήκοοι, οι

Τ ~~Ε~~ ~~Α~~ ~~Α~~ ~~Ε~~ ~~Ε~~ ~~Ε~~ οι προσφεύγουσες»), οι οποίες προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 21 Μαΐου 2004 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγουσες εκπροσωπούνται από το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι, μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ελσίνκι. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Σ. Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ι. Μπακόπουλο, Δικαστικό Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Αν και πληροφορήθηκε το δικαίωμά της να λάβει μέρος στην ακροαματική διαδικασία (άρθρα 36 παρ. 1 της Συμβάσεως και 44 παρ. 1 του Κανονισμού Διαδικασίας), η Αλβανική Κυβέρνηση δεν απήντησε.

3. Οι προσφεύγουσες παραπονούνταν, ειδικότερα, ότι, για να συλλάβουν τον αδελφό τους ~~Θ~~ ~~Ε~~ ~~Ε~~ οι αστυνομικοί έκαναν υπερβολική χρήση των όπλων τους, με αποτέλεσμα τον θάνατο του αδελφού τους, και ότι το συμβάν αυτό δεν απετέλεσε αντικείμενο πραγματικής και αποτελεσματικής έρευνας. Περαιτέρω, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι τα επίδικα γεγονότα προήλθαν από συμπεριφορές οι οποίες εισάγουν διακρίσεις σε βάρος προσώπων αλβανικής καταγωγής, κατά παράβαση του άρθρου 14 της Συμβάσεως, σε συνδυασμό με το άρθρο 2.

4. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2004, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις όσον αφορά το άρθρο 2 και το άρθρο 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 2. Δυνάμει του άρθρου 29 παρ. 3, το Δικαστήριο απεφάσισε να αποφανθεί ταυτοχρόνως επί του παραδεκτού και του βασίμου της υποθέσεως.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΕΣ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ

5. Οι προσφεύγουσες γεννήθηκαν το 1976 και 1974 αντιστοίχως, και διαμένουν στην Αθήνα.

A. Οι συνθήκες θανάτου του G.C.

6. Στις 21 Νοεμβρίου 2001, περί ώρα 17:00, ο αστυνομικός I. P., μέλος

της Ομάδας Πρόληψης και Καταστολής Εγκλήματος, η οποία υπάγεται στη Διεύθυνση Ασφαλείας Αττικής, έκανε περίπατο στο κέντρο της πόλεως των Αθηνών, πλησίον της Πλατείας Αμερικής. Ο Ι. Ρ. δεν ήταν σε υπηρεσία, όταν ένα πρόσωπο αλβανικής καταγωγής, αγνώστων λοιπών στοιχείων, τον πληροφόρησε ότι ένας Αλβανός υπήκοος, ο **ÖÖÈ** **ΓΕ** ετών και γνωστός με το παρωνύμιο «ο Κινέζος», ευρισκόταν σε περίξ της Πλατείας Αμερικής. Σύμφωνα με πληροφορίες, «ο Κινέζος» είχε εμπλακεί σε άλλο περιστατικό κατά το οποίο είχαν προκληθεί βαριές σωματικές βλάβες σε άλλα πρόσωπα αλβανικής καταγωγής και, επιπροσθέτως, κυκλοφορούσε πάντα φέροντας μαχαίρι. Ο Ι. Ρ. επικοινωνήσε πάραυτα με τον υπαξιωματικό Β., στην Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Αττικής, η οποία υπάγεται στη Διεύθυνση Ασφαλείας Αττικής. Ο εν λόγω αστυνομικός του συνέστησε να παραμείνει σε συνεχή επικοινωνία με αυτόν και να τον ενημερώσει σε περίπτωση που θα εντόπιζε τον **ÖÖÈ**

7. Περί ώρα 20:00, ο Ι. Ρ. κάλεσε εκ νέου τον αστυνομικό Β. για να τον ενημερώσει ότι ο **ÖÖÈ** ευρισκόταν σε καφετέρια της οδού Λευκωσίας, στο κέντρο των Αθηνών, παρέα με άλλους τέσσερις Αλβανούς υπηκόους.

8. Λίγο αργότερα, ο αστυνομικός Β., επικεφαλής ομάδος εκ τριών αστυνομικών, κατέφθασε στην οδό Λευκωσίας. Ο Ι. Ρ. υπέδειξε στον Β. το μέρος όπου κάθονταν οι πέντε ύποπτοι.

9. Ο Β. ζήτησε από το κέντρο επιχειρήσεων την άδεια να προβεί στη σύλληψη του **ÖÖÈ**. Αφού έλαβε την έγκριση, διέταξε τον Ι. Ρ. να μη συμμετάσχει στην επιχείρηση συλλήψεως των πέντε Αλβανών υπηκόων. Στη συνέχεια, ο Β. και οι τρεις αστυνομικοί, Γ., Μ. και Σ., οι οποίοι υπηρετούσαν στην Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Αττικής, πλησίασαν το τραπέζι στο οποίο καθόταν ο G. Celniku παρέα με τους J. P., L. P., S. B. Και V. M., και τους ζήτησε να σηκώσουν ψηλά τα χέρια και να πέσουν στο έδαφος.

10. Σύμφωνα με τα πορίσματα των από 10 Απριλίου 2002, 26 Αυγούστου 2002 και 7 Φεβρουαρίου 2003, οι Αλβανοί υπήκοοι συμμορφώθηκαν σε όλες τις διαταγές της αστυνομίας, πλην του **ÖÖÈ** ο οποίος προσπάθησε να «γλιστρήσει» το χέρι του στο εσωτερικό του αδιάβροχού του. Ο Ι. Ρ., ο οποίος είχε εν τω μεταξύ πλησιάσει τους υπόλοιπους αστυνομικούς, παρενέβη, διότι έκρινε ότι η συμπεριφορά του **ÖÖÈ** αντιπροσώπευε κίνδυνο για τους συναδέλφους του. Ο

I. P. προχώρησε προς το μέρος του **ΘΉÈ** κρατώντας το όπλο του με το δεξί χέρι του, με την κάνη στραμμένη προς τα πάνω. Μόλις ο I. P. στάθηκε μπροστά του, ο **ΘΉÈ** τον κλώτσησε στον δεξιό αγκώνα, προκαλώντας την εκτυρσοκρότηση του όπλου. Η σφαίρα τραυμάτισε τον **ΘΉÈ** στο κεφάλι, επιφέροντας ακαριαίο θάνατο.

11. Στην από 22 Νοεμβρίου 2001 κατάθεσή του, στο πλαίσιο έρευνας που διενήργησε η αστυνομία, ο J. P. δήλωσε τα εξής : «ήμασταν στο έδαφος, με τα χέρια στον αέρα. «Ο Κινέζος» καθόταν στην καρέκλα και δεν σηκώθηκε. Τότε, ένας αστυνομικός τον τράβηξε για να τον υποχρεώσει να πέσει στο έδαφος. Πέφτοντας, [ο Κινέζος] βρέθηκε πάνω σε έναν πέτρινο πάγκο. Ο αστυνομικός του φώναζε να πέσει στο έδαφος και τον πλησίασε για να του περάσει χειροπέδες. «Ο Κινέζος» τον κλώτσησε και άκουσα ένα «μπαμ!»». Άλλος αυτόπτης μάρτυρας, ο S., κατέθεσε, στις 22 Νοεμβρίου 2001, ότι ένας αστυνομικός είχε σπρώξει την καρέκλα του **ΘΉÈ** και ότι το θύμα είχε πέσει στο έδαφος. Σύμφωνα με την κατάθεση αυτή, ο I. P. πλησίασε, τότε, στα πενήντα εκατοστά, τον «Κινέζο», με το όπλο στραμμένο επάνω του. Ο S. προσέθεσε ότι το θύμα είχε σηκώσει το πόδι του για να χτυπήσει τον I. P., αλλά ότι ο ίδιος δεν είδε εάν τελικά κλώτσησε τον αγκώνα του αστυνομικού.

12. Όσον αφορά τους αστυνομικούς οι οποίοι ενεπλάκησαν στο συμβάν, ο Σ. καταθέτει τα εξής : «Ο I. P., ο οποίος γνώριζε εξ όψεως το πρόσωπο το οποίο αναζητούσαν, συμμετείχε στην επιχείρηση (...). Τη στιγμή που προσπαθούσα να βάλω χειροπέδες σε έναν από τους υπόπτους, άκουσα τον I. P. να φωνάζει σε έναν άλλο ύποπτο, ο οποίος ήταν πεσμένος στο έδαφος αλλά με την πλάτη στον πέτρινο πάγκο, να μείνει ακίνητος». Οι Γ. και Μ. κατέθεσαν ότι το θύμα ήταν καθιστό όταν πυροβολήθηκε. Ο Μ. προσέθεσε ότι «σύμφωνα με τις διαταγές του υπαξιωματικού Β., οι τέσσερις αστυνομικοί θα προέβαιναν στη σύλληψη των υπόπτων και ο I. P. θα ακολουθούσε». Στην από 22 Νοεμβρίου 2001 κατάθεσή του, ο I. P. ανέφερε ότι αντελήφθη ότι το θύμα προσπαθούσε να βγάλει ένα όπλο από το αδιάβροχό του για να επιτεθεί στους συναδέλφους του. Προχώρησε, τότε, ενστικτωδώς, προς τον

ΘΉÈ κρατώντας το όπλο του με την κάνη στραμμένη προς τα πάνω. Μόλις βρέθηκε κοντά του, το θύμα κλώτσησε το όπλο του, προκαλώντας την εκτυρσοκρότησή του.

13. Μετά τον πυροβολισμό, και ενώ το θύμα παρέμενε στο έδαφος, οι

αστυνομικοί συνέχισαν τη σωματική έρευνα των υπόπτων. Σύμφωνα με τις καταθέσεις των περισσότερων αυτόπτων μαρτύρων, συμπεριλαμβανομένων των αστυνομικών που είχαν συμμετάσχει στην επιχείρηση και του ιδίου του Ι. Ρ., ο τελευταίος παρέμεινε μερικά λεπτά «πετρωμένος», σε κατάσταση σοκ. Στην από 22 Νοεμβρίου 2001 κατάθεσή του, ο Ι. Ρ. ανέφερε ότι είχε διακρίνει ένα μαχαίρι σε μια λίμνη αίματος, για να προσθέσει, σε άλλη κατάθεση την οποία έδωσε αργότερα την ίδια ημέρα, ότι οι συνάδελφοί του τον πληροφόρησαν μετά το συμβάν ότι το θύμα είχε σκοπό να βγάλει μαχαίρι. Στις από 22 Νοεμβρίου 2001 καταθέσεις τους, οι αστυνομικοί Β., Σ. και Γ. ανέφεραν ότι ο Ι. Ρ. είχε ο ίδιος ψάξει τη σορό του θύματος για να βρει μαχαίρι. Στις 5 Φεβρουαρίου 2003, ο Ι. Ρ. επιβεβαίωσε, στο πλαίσιο της ένορκης διοικητικής εξέτασης, ότι είχε ο ίδιος βρει ένα μαχαίρι στο εσωτερικό του αδιάβροχου του ὄχι όταν κούνησε το σώμα για να βεβαιωθεί αν ο άνδρας ζούσε ακόμα. Προσέθεσε δε ότι επέδειξε άραυτα το μαχαίρι στον αστυνομικό Β. ο οποίος, αφού τον επέπληξε για την πρωτοβουλία αυτή, πήρε το μαχαίρι και το επανατοποθέτησε πάνω στο σώμα του θύματος. Εν τω μεταξύ, τη νύκτα της 21^{ης} Νοεμβρίου 2001, η αστυνομία ενημέρωσε τον Τύπο ότι «το θύμα έβγαλε [είχε βγάλει] μαχαίρι και απείλησε τους αστυνομικούς». Η πληροφορία αυτή δημοσιεύθηκε την επομένη στις ευρείας κυκλοφορίας εφημερίδες *Τα Νέα* και *Ελευθεροτυπία*. Επίσης, το δελτίο τύπου της αστυνομίας, το οποίο δημοσιεύθηκε στις 21 Νοεμβρίου 2001, ανέφερε ότι ανευρέθη στον τόπο του συμβάντος μαχαίρι σχήματος δρεπανιού.

Β. Τα πορίσματα της νεκροψίας

14. Μετά το συμβάν, το θύμα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο, όπου διαπιστώθηκε ο θάνατός του. Στην έκθεση του νοσοκομείου αναφέρεται ότι «το θύμα έφερε δύο τρήματα στο πάνω μέρος της κεφαλής, ένα βρεγματοϊνιακό και ένα οπίσθιο ωτιαίο». Στις 22 Νοεμβρίου 2001, η νεκροψία επέτρεψε να διαπιστωθεί ότι το θύμα έφερε «τραύμα στη δεξιά πλευρά της κεφαλής, το οποίο ήταν το τμήμα εισόδου της σφαίρας, καθώς και διατομή 2 εκ στην αριστερή βρεγματοϊνιακή πλευρά». Η έκθεση της νεκροψίας κατέληγε ότι ο θάνατος προήλθε από τραύμα στην κεφαλή, το οποίο προκλήθηκε από σφαίρα πυροβόλου όπλου μικρού διαμετρήματος. Διαπιστώθηκε δε ότι η σφαίρα ενσφηνώθηκε στο πίσω μέρος της κεφαλής, πλησίον της αριστερής πλευράς της σιαγόνας.

Γ. Η Ε.Δ.Ε., η πειθαρχική διαδικασία και η ποινική δίωξη σε βάρος του Ι.Ρ.

1. Η Ε.Δ.Ε. και η πειθαρχική διαδικασία σε βάρος του Ι. Ρ.

α) Η Ε.Δ.Ε.

15. Στις 23 Νοεμβρίου 2001, η Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής διέταξε τον αστυνομικό Δ., ο οποίος υπηρετούσε στην Αστυνομική Υποδιεύθυνση Αττικής, να διεξάγει Ε.Δ.Ε. σχετικά με τα περιστατικά. Στις 10 Απριλίου 2002, η Αστυνομία εξεδόθη το σχετικό πόρισμα, βάσει του οποίου η θανάσιμη βολή δεν εδόθη από τον αστυνομικό Ι. Ρ. από πρόθεση, αλλά, αντιθέτως, προκλήθηκε από το ισχυρό χτύπημα που κατάφερε με το πόδι του το θύμα στον δεξιό αγκώνα του εν λόγω αστυνομικού. Περαιτέρω, προτεινόταν η παραπομπή του Ι. Ρ. ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου της Αστυνομίας με το ερώτημα της διαθεσιμότητας, λόγω της αμελούς συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου κατά την εν λόγω αστυνομική επιχείρηση.

16. Στις 27 Αυγούστου 2002, η Αστυνομία δημοσίευσε συμπληρωματική έκθεση, την οποία συνέταξε ο αστυνομικός Δ. βάσει των παρατηρήσεων του Ελληνικού Παρατηρητηρίου των Συμφωνιών του Ελσίνκι, οι οποίες κατατέθηκαν στην Αστυνομία, στο πλαίσιο της διενεργούμενης Ε.Δ.Ε. Η έκθεση αυτή επιβεβαίωνε την από 10 Απριλίου 2002.

17. Στις 7 Φεβρουαρίου 2003, η Αστυνομία δημοσίευσε την τελική έκθεση, την οποία συνέταξε ο υπηρέτων στην Υποδιεύθυνση Ασφαλείας Αθηνών αστυνομικός Σ. Την έκθεση αυτή είχε ζητήσει η Διεύθυνση Ασφαλείας Αττικής, ώστε να ληφθούν υπόψη τα συμπεράσματα της τότε διενεργούμενης ποινικής έρευνας. Διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, ότι οι καρέκλες, τα μπουκάλια και τα ποτήρια δεν εμφανίζονταν ούτε στο σχεδιάγραμμα το οποίο εκπονήθηκε μετά το συμβάν, ούτε στις φωτογραφίες οι οποίες ελήφθησαν στον χώρο του συμβάντος, γεγονός το οποίο απεδείκνυε ότι οι εμπλεκόμενοι στο επεισόδιο αστυνομικοί δεν είχαν διατηρήσει τον χώρο ως είχε. Στην έκθεση σημειωνόταν, πράγματι, ότι η πρόσβαση στον χώρο του επεισοδίου είχε απαγορευθεί από αστυνομικούς οι οποίοι είχαν φθάσει μετά την παραλαβή της σορού του θύματος από ασθενοφόρο. Η έκθεση ανέφερε ότι οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί δεν υπέχουν πειθαρχική ευθύνη, διότι οι περιστάσεις δεν τους επέτρεψαν να διατηρήσουν τον χώρο ανέπαφο. Ειδικότερα, η παρουσία του πλήθους που συγκεντρώθηκε αμέσως μετά το συμβάν, τους είχε εμποδίσει να

πράξουν τούτο. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι τρίτο πρόσωπο πλησίασε το μέρος όπου κειτόταν το θύμα, για να συλλέξει έναν κάλυκα και να τον παραδώσει σε έναν από τους αστυνομικούς.

18. Όσον αφορά τον αστυνομικό I. P., στην τελική έκθεση διαπιστωνόταν ότι αυτός δεν είχε συμμορφωθεί προς τη διαταγή του ανωτέρου του, του υπαξιωματικού Δ., ο οποίος του είχε ζητήσει να μη συμμετάσχει στην επιχείρηση. Αντιθέτως, σύμφωνα με την έκθεση, ο I. P. είχε ενεργήσει με βιασύνη και απροσεξία, είχε πλησιάσει το θύμα, χωρίς να τηρήσει απόσταση ασφαλείας και χωρίς να προβλέψει, ως όφειλε, τις συνέπειες της πρωτοβουλίας του. Με την τελική έκθεση επιβεβαιώνονταν τα συμπεράσματα των προηγούμενων εκθέσεων και προτεινόταν η παραπομπή του I. P. ενώπιον του πειθαρχικού συμβουλίου της Αστυνομίας με το ερώτημα της διαθεσιμότητας λόγω αμελούς συμπεριφοράς του ενδιαφερομένου κατά την εν λόγω αστυνομική επιχείρηση.

β) Η πειθαρχική διαδικασία σε βάρος του αστυνομικού I. P.

19. Στις 9 Ιουλίου 2003, το πειθαρχικό συμβούλιο της Αστυνομίας απεφάσισε, ομοφώνως, ότι δεν συνέτρεχε λόγος επιβολής πειθαρχικής ποινής στον I. P., επειδή ο **ΘΞΞ** ευθυνόταν αποκλειστικά για τη μοιραία εκτυρσοκρότηση του όπλου. Το πειθαρχικό συμβούλιο έκρινε, επίσης, ότι ο I. P. δεν είχε τον χρόνο να σκεφθεί και να απομακρυνθεί από το θύμα, το οποίο αντέδρασε αστραπιαία (απόφαση 210/2003).

20. Στις 26 Ιανουαρίου 2004, το πειθαρχικό συμβούλιο της αστυνομίας, εξετάζον την υπόθεση σε δεύτερο βαθμό, επικύρωσε, κατά πλειοψηφία, την απόφαση 210/2003 (απόφαση 11/2004).

2. Η ποινική δίωξη σε βάρος του I. P.

21. Ο I. P. συνελήφθη την ίδια ημέρα του συμβάντος. Στις 22 Νοεμβρίου 2001, οδηγήθηκε ενώπιον του εισαγγελέα ο οποίος άσκησε ποινική δίωξη σε βάρος του για ανθρωποκτονία με ενδεχόμενο δόλο. Οι προσφεύγουσες δήλωσαν παράσταση πολιτικής αγωγής.

22. Στις 9 Οκτωβρίου 2002, το συμβούλιο του Πλημμελειοδικείου Αθηνών παρέπεμψε τον κατηγορούμενο σε δίκη με την κατηγορία της ανθρωποκτονίας από αμέλεια. Στην απόφαση αναφερόταν ότι ο I. P. δεν είχε υπακούσει στις εντολές του B., ο οποίος του απαγόρευσε να αναμειχθεί στην

επιχείρηση, και, επιπροσθέτως, είχε σταθεί δίπλα στο θύμα, με προτεταμένο το όπλο, χωρίς να τηρήσει απόσταση ασφαλείας (απόφαση 4652/2002).

23. Στις 24 Νοεμβρίου 2003, το Πλημμελειοδικείο Αθηνών αθώωσε τον κατηγορούμενο. Το δικαστήριο δέχθηκε ότι ο **ΌΨΕ** κατέζητείτο ήδη από την Αστυνομία ως δράστης βαριών σωματικών βλαβών και, κατά την επιχείρηση συλλήψεώς του, δεν υπάκουσε στις οδηγίες του αστυνομικού Β. Καθισμένος σε μία καρέκλα, προσπάθησε να βγάλει ένα μαχαίρι από το εσωτερικού του αδιάβροχού του. Το δικαστήριο διαπίστωσε ότι η συμπεριφορά του **ΌΨΕ** υποχρέωσε τον Ι. Ρ. να μη συμμορφωθεί προς τις εντολές του ανωτέρου του και να πλησιάσει τον **ΌΨΕ** με προτεταμένο το όπλο. Τότε, ο **ΌΨΕ** τον κλώτσησε, και το όπλο του Ι. Ρ. εκκυρσοκρότησε. Η σφαίρα είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία δύο τρημάτων στο άνω μέρος της κεφαλής του **ΌΨΕ**. Το τραύμα αυτό επέφερε τον θάνατο.

24. Το Πλημμελειοδικείο κατέληξε ότι ο θανάσιμος τραυματισμός του θύματος δεν οφειλόταν στην αμέλεια του κατηγορουμένου (απόφαση 79307/2003).

25. Στις 28 Νοεμβρίου 2003, το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι, το οποίο ενήργησε στο όνομα των προσφευγουσών, ζήτησε από τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών να εφεσιβάλλει την απόφαση 79307/2003. Σε ημερομηνία η οποία δεν έχει μέχρι στιγμής διευκρινισθεί, το αίτημα αυτό απερρίφθη.

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Σε εθνικό επίπεδο

26. Κατά τον κρίσιμο χρόνο, η χρήση όπλων από την αστυνομία ρυθμιζόταν από τον ν. 29/1943, ο οποίος θεσπίστηκε στις 30 Απριλίου 1943, όταν η Ελλάδα ευρισκόταν υπό γερμανική κατοχή. Το άρθρο 1 του νόμου προέβλεπε μία σειρά περιπτώσεων στις οποίες οι αστυνομικοί μπορούσαν να κάνουν χρήση των όπλων τους (π.χ. για την εφαρμογή νόμων, διαταγμάτων και των αποφάσεων των αρμοδίων αρχών ή τη διάλυση δημοσίων συγκεντρώσεων ή την καταστολή στάσεων) χωρίς να υπέχουν ευθύνη για τις συνέπειες. Οι διατάξεις αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 133 του π.δ. 141/1991, το οποίο επιτρέπει τη χρήση όπλων στις περιπτώσεις που όριζε ο ν. 29/1943 « μόνον όταν είναι απολύτως απαραίτητο και όταν έχουν εξαντληθεί όλα τα λιγότερο ακραία μέσα ». Ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου έχει χαρακτηρίσει τον ν. 29/1943 « ατελή » και « αόριστο » (βλ. Γνωμοδότηση 12/1992).

Υψηλόβαθμα στελέχη της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και οι συνδικαλιστικές οργανώσεις των αστυνομικών, έχουν ζητήσει την αναθεώρηση του νομικού πλαισίου που διέπει τη χρήση όπλων. Σε επιστολή της προς τον Υπουργό Δημοσίας Τάξεως, τον Απρίλιο του έτους 2001, η Εθνική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία είναι συμβουλευτικό όργανο της Κυβερνήσεως, εξέφρασε την άποψη ότι επιβάλλεται η ψήφιση νέου νόμου που θα ενσωματώνει το σχετικό διεθνές δίκαιο και τις κατευθυντήριες αρχές για τα ανθρώπινα δικαιώματα (Εκθεση για το 2001, σελ. 107-15). Τον Φεβρουάριο του έτους 2002, ο Υπουργός Δημοσίας Τάξεως ανακοίνωσε ότι σύντομα θα ψηφιστεί νέος νόμος, ο οποίος θα εξασφαλίζει τους πολίτες από την αλόγιστη χρήση βίας από την αστυνομία, αλλά και θα εξασφαλίζει τους αστυνομικούς, οι οποίοι θα είναι καλύτερα ενημερωμένοι για το πότε μπορούν να κάνουν χρήση των όπλων τους.

27. Στις 24 Ιουλίου 2003, τέθηκε σε ισχύ ο ν. 3169/2003 για τη χρήση όπλων από τους αστυνομικούς, την εκπαίδευση των αστυνομικών στη χρήση όπλων και άλλες διατάξεις. Ο ν. 29/1943 καταργήθηκε με το άρθρο 8 του νόμου αυτού. Επιπλέον, τον Απρίλιο του έτους 2004, μεταφράσθηκε στην Ελληνική προκειμένου να διανεμηθεί στο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας το « Εγχειρίδιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την Αστυνομία », έκδοση του Κέντρου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Β. Σε διεθνές επίπεδο

28. Το άρθρο 6 παρ. 1 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Αστικά και τα Πολιτικά Δικαιώματα προβλέπει τα εξής:

«Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα στη ζωή. Το δικαίωμα αυτό προστατεύεται από τον νόμο. Κανένας δεν πρέπει αυθαίρετα να αποστερείται της ζωής του.»

29. Εν προκειμένω, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών προέβη στις εξής παρατηρήσεις (βλ. Γενικό Σχόλιο Ν° 6, άρθρο 6, 16η Σύνοδος (1982), παρ. 3):

«Η προστασία από την αυθαίρετη στέρηση της ζωής, η οποία επιβάλλεται ρητά από την τρίτη φράση της παραγράφου 1 του άρθρου 6, είναι πρωταρχικής σημασίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη οφείλουν να λάβουν μέτρα, όχι μόνο για την πρόληψη και τον κολασμό της παράνομης στέρησης της ζωής, αλλά και την πρόληψη των αυθαίρετων ενεργειών των σωμάτων ασφαλείας

που οδηγούν σε στέρηση της ζωής. Η στέρηση της ζωής από τις κρατικές αρχές είναι ζήτημα μεγίστης βαρύτητας. Ως εκ τούτου, ο νόμος πρέπει να ελέγχει αυστηρά και να περιορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες είναι επιτρεπτή η στέρηση της ζωής από τις κρατικές αρχές.»

30. Οι Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη χρήση βίας και όπλων από τα όργανα εφαρμογής του νόμου («οι Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη χρήση βίας») υιοθετήθηκαν στις 7 Σεπτεμβρίου 1990 από το 8ο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για την Πρόληψη του Εγκλήματος και τη Μεταχείριση των Παραβατών. Η παράγραφος 9 των Αρχών αυτών προβλέπει τα εξής:

«Τα όργανα εφαρμογής του νόμου δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν όπλα παρά μόνο για αυτοάμυνα ή για την προστασία άλλων από άμεση απειλή θανάτου ή σοβαρού τραυματισμού, για την πρόληψη της διαπράξεως συγκεκριμένου σοβαρού εγκλήματος το οποίο ενέχει σοβαρό κίνδυνο για την ανθρώπινη ζωή, για τη σύλληψη προσώπου που δημιουργεί τέτοιο κίνδυνο και προβάλλει αντίσταση κατά της αρχής, ή για την παρεμπόδιση της διαφυγής του, και μόνο όταν λιγότερο ακραία μέσα δεν αρκούν για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Σε κάθε περίπτωση, εσκεμμένη χρήση όπλων που μπορεί να οδηγήσει σε αποστέρηση της ζωής επιτρέπεται μόνο όταν είναι απολύτως αναπόφευκτη για την προστασία της ζωής.»

31. Η παράγραφος 5 προβλέπει, ειδικότερα, ότι τα όργανα εφαρμογής τους νόμου, πρέπει να ενεργούν «ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος και τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό». Συμφώνως προς την παράγραφο 7, «οι κυβερνήσεις θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε η αυθαίρετη ή καταχρηστική χρήση βίας και όπλων από τα όργανα εφαρμογής του νόμου να τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα από τη νομοθεσία τους.» Στην παράγραφο 11 (β) ορίζεται ότι οι εθνικοί κανόνες και κανονισμοί οι οποίοι διέπουν για τη χρήση όπλων, πρέπει «να εξασφαλίζουν ότι η χρήση όπλων θα γίνεται μόνο υπό τις ενδεδειγμένες περιστάσεις και με τρόπο που να μειώνεται ο κίνδυνος άσκοπης βλάβης».

32. Οι λοιπές οικείες διατάξεις είναι οι ακόλουθες :

Παράγραφος 10

«(...) τα όργανα εφαρμογής του νόμου, πρέπει να αναφέρουν την ιδιότητά τους και να προειδοποιούν με σαφή τρόπο ότι σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τα όπλα τους, αφήνοντας επαρκές χρονικό περιθώριο για τη συμμόρφωση προς την

προειδοποίηση, εκτός αν αυτό θα έθετε τα όργανα εφαρμογής του νόμου σε κίνδυνο ή θα δημιουργούσε κίνδυνο θανάτου ή σοβαρής βλάβης σε άλλα πρόσωπα, ή θα αντενδείκνυτο ή θα ήταν σαφώς άσκοπο υπό τις περιστάσεις’.

Παράγραφος 22

«(...) οι κυβερνήσεις και τα σώματα ασφαλείας οφείλουν να μεριμνούν ώστε να υπάρχει αποτελεσματική διαδικασία ελέγχου και οι ανεξάρτητες διοικητικές ή εισαγγελικές αρχές να είναι σε θέση να ασκούν τη δικαιοδοσία τους υπό τις κατάλληλες περιστάσεις. Σε περιπτώσεις θανάτου και βαριάς σωματικής βλάβης ή άλλων σοβαρών συνεπειών, θα αποστέλλεται χωρίς καθυστέρηση γραπτή έκθεση στις αρχές οι οποίες είναι αρμόδιες για τον διοικητικό ή δικαστικό έλεγχο.»

Παράγραφος 23

«Τα πρόσωπα τα οποία εθίγησαν από τη χρήση βίας και όπλων ή οι νόμιμοι εκπρόσωποί τους, πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ανεξάρτητη διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της προσφυγής στη δικαιοσύνη. Σε περίπτωση θανάτου, η παρούσα διάταξη ισχύει αναλόγως για τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους.»

33. Στις 27 Μαΐου 1970, το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών εγκαθίδρυσε, δυνάμει του ψηφίσματος 1503 (XLVIII), τη «διαδικασία 1503». Βάσει του ψηφίσματος 1 (XXIV) της Υποεπιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Προώθηση και την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που έθεσε τους κανόνες του παραδεκτού μιας καταγγελίας κατά τη «διαδικασία 1503», καταγγελία η οποία είναι ασυμβίβαστη προς τις αρχές της Χάρτας των Ηνωμένων Εθνών ή έχουν πολιτικά κίνητρα, δεν γίνονται δεκτές. Επίσης, οι καταγγελίες γίνονται δεκτές, εφόσον από τον έλεγχο προκύπτει, ευλόγως, και λαμβανομένων υπόψη των απαντήσεων της κυβέρνησεως, ότι αποκαλύπτουν την ύπαρξη κατάφωρων και συστηματικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Παράπονα για παραβιάσεις δύναται να διατυπώνει κάθε άτομο ή ομάδα ατόμων που διατείνεται ότι υπήρξε θύμα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή ότι έχει άμεση και επιβεβαιωμένη γνώση παραβιάσεων.

34. Η διαδικασία είναι εμπιστευτική και οι υποβάλλοντες καταγγελία δυνάμει της διαδικασίας 1503 δεν συμμετέχουν σε κανένα στάδιο της διαδικασίας αυτής. Ενημερώνονται δε, όσον αφορά τα μέτρα τα οποία είναι δυνατόν να λάβουν τα

Ηνωμένα Έθνη, μόνον εφόσον αυτά δημοσιοποιηθούν. Ενημερώνονται μόνον από τον Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ότι η καταγγελία τους έγινε δεκτή, ότι το κείμενο κοινοποιήθηκε στο ενδιαφερόμενο Κράτος και ότι περίληψη του κειμένου αυτού θα διαβιβασθεί στα μέλη της Υποεπιτροπής για την κατάργηση μέτρων που εισάγουν διακρίσεις και την προστασία των μειονοτήτων και στα μέλη της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

35. Η διαδικασία 1503 ελέγχου των καταγγελιών τροποποιήθηκε κατά την 56^η Σύνοδο της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2000. Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, κατά την επανάληψη της συνόδου του 2000, η οποία ήταν αφιερωμένη σε οργανωτικά θέματα, υιοθέτησε το σχέδιο αυτό, το οποίο εγκρίθηκε ως ψήφισμα 2000/3. Κατά το ψήφισμα αυτό, η τροποποιηθείσα διαδικασία εξακολουθεί να ονομάζεται «διαδικασία 1503».

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ

36. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσφυγή προσκρούει στον λόγο απαραδέκτου, ο οποίος προβλέπεται από το άρθρο 35 παρ. 2 β της Συμβάσεως. Η Κυβέρνηση προβάλλει ότι, πριν από την εισαγωγή της παρούσης προσφυγής, η Παγκόσμια Οργάνωση κατά των Βασανιστηρίων, μη κυβερνητικός οργανισμός ο οποίος εκπροσωπείται στην Ελλάδα από το Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι, είχε ήδη υποβάλει ενώπιον της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα καταγγελία η οποία αφορούσε την παρούσα υπόθεση. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι, με την από 4 Δεκεμβρίου 2003 καταγγελία της, η Παγκόσμια Οργάνωση κατά των Βασανιστηρίων εξέφρασε παράπονα ενώπιον της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, δυνάμει της «διαδικασίας 1503», όσον αφορά την αθώωση του I. P. με την απόφαση 79307/2003 του Πλημμελειοδικείου Αθηνών. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι η καταγγελία αυτή στηριζόταν στα ίδια περιστατικά που αποτελούν αντικείμενο της παρούσης προσφυγής, και ότι με το από 6 Σεπτεμβρίου 2004 υπ' αριθ. G/SO 215 έγγραφό της, ο Ύπατος Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ενημέρωσε την Ελληνική Κυβέρνηση ότι η εν λόγω καταγγελία ετέθη στο αρχείο.

37. Οι προσφεύγουσες απαντούν ότι, ως εκ της φύσεως και του σκοπού της, η «διαδικασία 1503» είναι εντελώς διαφορετική από τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

38. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι το άρθρο 35 παρ. 2 β της Συμβάσεως ορίζει ότι :

« (...)

2. Το Δικαστήριο δεν θα επιληφθεί καμίας ατομικής προσφυγής που υποβάλλεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 34, εφόσον αυτή :

(...)

β. είναι ουσιαστικά όμοια με προσφυγή που έχει προηγουμένως εξετασθεί από το Δικαστήριο ή έχει ήδη υποβληθεί σε άλλη διεθνή διαδικασία που διερευνά ή επιλύει διαφορές και εφόσον δεν περιέχει νέα στοιχεία.»

39. Συνεπώς, η Σύμβαση, με σκοπό την αποφυγή εγέρσεως πληθώρας διεθνών διαδικασιών επί των αυτών υποθέσεων, αποκλείει τη δυνατότητα εκδικάσεως από το Δικαστήριο μιας προσφυγής η οποία έχει ήδη εξετασθεί από ένα διεθνές όργανο (*Calcerrada Fornieles και Cabeza Mato κατά της Ισπανίας* (déc.), n° 17512/90, απόφαση της 6^{ης} Ιουλίου 1992). Εν τούτοις, εάν τα πρόσωπα τα οποία παραπονούνται ενώπιον των δύο οργάνων, είναι διαφορετικά (βλ. *Folgero κ.λ.π. κατά της Νορβηγίας* (déc.), n° 5472/02, απόφαση της 4^{ης} Φεβρουαρίου 2006), η εισαχθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου προσφυγή δεν δύναται να θεωρηθεί ως «ουσιαστικά όμοια με προσφυγή που έχει προηγουμένως εξετασθεί (...)».

40. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει, εν πρώτοις, ότι η καταγγελία δυνάμει της «διαδικασίας 1503» δεν υπεβλήθη από τις προσφεύγουσες αλλά από την Παγκόσμια Οργάνωση κατά των Βασανιστηρίων. Ως εκ τούτου, οι συντάκτες των δύο προσφυγών δεν είναι οι ίδιοι. Δεύτερον, η φύση και ο σκοπός των δύο προσφυγών σαφώς διαφέρουν. Πράγματι, εν αντιθέσει προς τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, η «διαδικασία 1503» στόχο έχει την εξακρίβωση της υπάρξεως ενός συνόλου κατάφωρων και συστηματικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών. Περαιτέρω, πρόκειται για μία διαδικασία εμπιστευτική και, επομένως, οι υποβάλλοντες καταγγελία δυνάμει της διαδικασίας 1503, δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής σε κανένα στάδιο της διαδικασίας αυτής. Ενημερώνονται δε, όσον αφορά τα μέτρα τα οποία είναι δυνατόν να λάβουν τα

Ηνωμένα Έθνη, μόνον εφόσον αυτά δημοσιοποιηθούν (παράγραφοι 33 και 34 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, η «διαδικασία 1503», δεν πρέπει να εξομοιώνεται, ούτε εξ επόψεως διαδικασίας, ούτε εξ επόψεως δυναμικών αποτελεσμάτων, προς την ατομική προσφυγή η οποία προβλέπεται από το άρθρο 34 της Συμβάσεως.

41. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η παρούσα προσφυγή δεν είναι ουσιαστικά όμοια με την καταγγελία η οποία υπεβλήθη ενώπιον του Ύπατου Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Επομένως, συντρέχει λόγος απορρίψεως της ενστάσεως την οποία υπέβαλε η Κυβέρνηση βάσει του άρθρου 35 παρ. 2 β της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 2 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

42. Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η οργάνωση της αστυνομικής επιχειρήσεως η οποία οδήγησε στον θάνατο του αδελφού τους, δεν υπήρξε επαρκής, και ότι υπήρξε υπερβολική χρήση βίας, με αποτέλεσμα να παραβιασθεί το άρθρο 2. Επιπροσθέτως, υπό το πρίσμα της αυτής διατάξεως, οι προσφεύγουσες παραπονούνται ότι οι αρμόδιες αρχές δεν προέβησαν σε επαρκή και αποτελεσματική διερεύνηση της υποθέσεως αυτής. Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται, υπό το πρίσμα του άρθρου 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 13 της Συμβάσεως, ότι οι ελλείψεις της έρευνας την οποία διεξήγαγαν οι αρχές, τους αποστέρησαν τη δυνατότητα ασκήσεως πραγματικής και αποτελεσματικής προσφυγής, η οποία θα είχε οδηγήσει τους υπεύθυνους να λογοδοτήσουν για τον επελθόντα θάνατο.

Το άρθρο 2 της Συμβάσεως ορίζει ότι :

«1. Το δικαίωμα εκάστου προσώπου εις την ζωήν προστατεύεται υπό του νόμου. Εις ουδένα δύναται να επιβληθή εκ προθέσεως θάνατος, ειμή εις εκτέλεσιν θανατικής ποινής εκδιδομένης υπό Δικαστηρίου εν περιπτώσει αδικήματος τιμωρουμένου υπό του νόμου δια της ποινής ταύτης.

2. Ο θάνατος δεν θεωρείται ως επιβαλλόμενος κατά παράβασιν του άρθρου τούτου εις ας περιπτώσεις θα επήρχετο συνεπεία χρήσεως βίας καταστάσεως απολύτως αναγκαίας :

(α) δια την υπεράσπισιν οιοδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας,

(β) δια την πραγματοποίησιν νομίμου συλλήψεως ή προς παρεμπόδισιν αποδράσεως προσώπου νομίμως κρατουμένου,

(γ) δια την καταστολήν, συμφώνως τω νόμω, στάσεως ή ανταρσίας”.

Κατά το άρθρο 13 της Συμβάσεως :

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη παρούση Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και εάν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

A. Επί του παραδεκτού

43. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει, εξ άλλου, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτή.

B. Επί της ουσίας

44. Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι ο αστυνομικός I. P. συμμετείχε πράγματι στην επιχείρηση συλλήψεως του θύματος. Προσθέτουν δε ότι ο ισχυρισμός αυτός επαληθεύεται από τις καταθέσεις των αστυνομικών Σ. και Μ. Περαιτέρω, οι προσφεύγουσες εκτιμούν ότι, μετά το συμβάν, η αστυνομία δεν διενήργησε αποτελεσματική έρευνα, παραλείποντας, ειδικότερα, να διατηρήσει ανέπαφο τον τόπο του συμβάντος και να προβεί σε αναπαράσταση. Κατά τις προσφεύγουσες, όλες οι παραλείψεις των διοικητικών και δικαστικών αρχών τις οδήγησαν να δεχθούν την επίσημη εκδοχή της αστυνομίας για το συμβάν, ότι, δηλαδή, για την εκτυρσοκρότηση που είχε ως αποτέλεσμα τον θανάσιμο τραυματισμό, αποκλειστικά υπεύθυνος ήταν το θύμα το οποίο κλώτσησε το όπλο του αστυνομικού I. P.

45. Η Κυβέρνηση απαντά, πρώτον, ότι οι αστυνομικοί οι οποίοι ενεπλάκησαν στο επεισόδιο, δεν γνώριζαν ότι το θύμα ήταν επικίνδυνος κακοποιός. Για τον λόγο αυτό, ο αστυνομικός Β. οργάνωσε την επιχείρηση ώστε να πιάσουν τους υπόπτους εξ απροόπτου. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι, κατά τη σύλληψη των υπόπτων, το θύμα ήταν το μοναδικό άτομο που δεν συμμορφώθηκε προς τις οδηγίες των αστυνομικών οι οποίοι τον κάλεσαν να σηκώσει ψηλά τα χέρια και να πέσει στο έδαφος. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι, αντιθέτως, ο ενδιαφερόμενος επιχείρησε να «γλιστρήσει» το χέρι στο εσωτερικό του αδιάβροχού του. Επομένως, πλησιάζοντας το θύμα, με το όπλο του στο δεξιό χέρι, με την κάνη στραμμένη προς τα επάνω, ο I. P. αντέδρασε φυσιολογικά, αφού η συμπεριφορά του **ÖÖÖ** αντιπροσώπευε

κίνδυνο για τους συναδέλφους του. Τέλος, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι δεν υπέχει ευθύνη ο I. P. για τον θάνατο του **ÖÖÖ** διότι το θύμα ήταν εκείνο που κλώτσησε τον δεξιό αγκώνα του αστυνομικού, με αποτέλεσμα να εκτυρσοκροτήσει το μοιραίο όπλο. Δεύτερον, προκειμένου περί του νομικού πλαισίου, κατά τον κρίσιμο χρόνο, όσον αφορά τη χρήση όπλων από τους αστυνομικούς, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ουδεμία αναληφθείσα από τους αστυνομικούς πρωτοβουλία στην παρούσα υπόθεση δεν δύναται να αποδοθεί σε ατέλειες του προαναφερομένου νομοθετικού πλαισίου. Τέλος, όσον αφορά τις επικαλούμενες ελλείψεις των διοικητικών και δικαστικών ερευνών, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι ουδέν δύναται να προσαφθεί όσον αφορά τις διενεργηθείσες σε εθνικό επίπεδο έρευνες, οι οποίες υπήρξαν ταχείες και ενδεδειγμένες. Η Κυβέρνηση αναφέρεται, ειδικότερα, στις 18 καταθέσεις οι οποίες ελήφθησαν στο πλαίσιο της Ε.Δ.Ε. Επίσης, οι συμμετέχουσες συμμετείχαν, ως πολιτικώς ενάγουσες, στην ποινική διαδικασία σε βάρος του αστυνομικού I. P., τον οποίο το εθνικό δικαστήριο αθώωσε αφού έλαβε υπόψη όλες τις καταθέσεις και τα οικεία αποδεικτικά στοιχεία.

1. Ως προς την επικαλούμενη ευθύνη του Κράτους όσον αφορά τον θάνατο του G. Celniku.

α) Γενικές Αρχές

46. Το Δικαστήριο υπομνήσκει ότι το άρθρο 2, το οποίο εγγυάται το δικαίωμα στη ζωή και ορίζει τις περιπτώσεις στις οποίες μπορεί να είναι δικαιολογημένη η στέρηση της ζωής, αποτελεί ένα από τα θεμελιώδη άρθρα της Συμβάσεως, η οποία δεν χωρεί κανέναν άλλο πέραν από τους προβλεπόμενους περιορισμούς (*Μακαρατζής κατά της Ελλάδος* [GC], n° 50385/99, παρ. 56, CEDH 2004-XI). Οι εξαιρέσεις που προσδιορίζονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 της Συμβάσεως, δείχνουν ότι η διάταξη αυτή αφορά, ασφαλώς, τις περιπτώσεις εκ προθέσεως ανθρωποκτονίας, χωρίς, ωστόσο, τούτο να αποτελεί το μοναδικό αντικείμενο της εν λόγω διατάξεως. Από μία συνολική θεώρηση του κειμένου του άρθρου 2 προκύπτει ότι η παράγραφος 2 δεν προσδιορίζει προεχόντως τις περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η εκ προθέσεως θανάτωση ατόμου, αλλά περιγράφει καταστάσεις στις οποίες επιτρέπεται η «χρήση βίας» που μπορεί να οδηγήσει, ως αποτέλεσμα μη στηριζόμενο σε πρόθεση, στην αποστέρηση της ζωής. Η χρήση βίας, πρέπει, ωστόσο, να έχει καταστεί «απολύτως αναγκαία» για την επίτευξη

εντός εκ των στόχων των εδαφίων α, β ή γ (*Oğur κατά της Τουρκίας* [GC], n° 21594/93, παρ. 78, CEDH 1999-III).

47. Το εδάφιο α' της παρ. 1 του άρθρου 2 όχι μόνο απαγορεύει την εσκεμμένη και παράνομη στέρηση της ζωής από τα κρατικά όργανα, αλλά και επιβάλλει στα Κράτη να λαμβάνουν τα ενδεδειγμένα μέτρα, στο πλαίσιο της εσωτερικής εννόμου τάξεως, για τη διασφάλιση της ζωής των ατόμων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους (βλ. *Kiliç κατά της Τουρκίας*, n° 22492/93, παρ. 62, CEDH 2000-III). Επομένως, το Κράτος έχει πρωταρχικό καθήκον να εξασφαλίσει το δικαίωμα στη ζωή θεσπίζοντας κατάλληλο νομικό και διοικητικό πλαίσιο που θα εμποδίζει τη διάπραξη αδικημάτων κατά της ζωής και θα υποστηρίζεται από έναν μηχανισμό επιβολής του νόμου που θα εξασφαλίζει την πρόληψη, την καταστολή και τον κολασμό της παραβίασεως των σχετικών διατάξεων (*Μακαρατζής κατά της Ελλάδος* [GC], προαναφερθείσα, παρ. 57).

48. Όπως προκύπτει από το ίδιο το κείμενο του άρθρου 2, η θανατηφόρος χρήση βίας από τα όργανα της αστυνομίας μπορεί να είναι δικαιολογημένη σε ορισμένες περιπτώσεις. Παρά ταύτα, το άρθρο 2 δεν εξουσιοδοτεί τα όργανα της αστυνομίας να ενεργούν εν λευκώ. Οι ανεξέλεγκτες και αυθαίρετες ενέργειες των κρατικών οργάνων είναι ασυμβίβαστες με τον αποτελεσματικό σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις της αστυνομίας, δεν πρέπει απλά και μόνο να προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία, αλλά και να ρυθμίζονται αποτελεσματικά από αυτή, στο πλαίσιο ενός συστήματος επαρκών και αποτελεσματικών διασφαλίσεων από την αυθαιρεσία και την κατάχρηση βίας (βλ., *mutatis mutandis*, *Hilda Hafsteinsdóttir κατά της Ισλανδίας*, n° 40905/98, παρ. 56, απόφαση της 8^{ης} Ιουνίου 2004).

49. Ενόψει των ανωτέρω, και δεδομένης της σημασίας του άρθρου 2 σε μία δημοκρατική κοινωνία, το Δικαστήριο οφείλει να υποβάλλει τους ισχυρισμούς για παραβίαση της διάταξης αυτής σε εξονυχιστικό έλεγχο, λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο τις ενέργειες των κρατικών οργάνων τα οποία έκαναν χρήση βίας, αλλά και όλες τις περιβάλλουσες περιστάσεις, όπως τον σχεδιασμό και τον έλεγχο των υπό εξέταση ενεργειών (*McCann κ.λ.π. κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1995, série A n° 324, σελ. 46, παρ. 150). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο υπομνησκει ότι οι αστυνομικοί, δεν πρέπει να ενεργούν ανεξέλεγκτα κατά την

άσκηση των καθηκόντων τους, όπως, για παράδειγμα, στο πλαίσιο οργανωμένης επιχειρήσεως : πρέπει να υφίσταται νομικό και διοικητικό πλαίσιο που θα προβλέπει περιοριστικά τις περιστάσεις υπό τις οποίες τα όργανα εφαρμογής των νόμων μπορούν να κάνουν χρήση βίας και των όπλων τους, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών διεθνών κανόνων που έχουν υιοθετηθεί (βλ. π.χ. τις «Βασικές Αρχές των Ηνωμένων Εθνών για τη χρήση βίας», παρ. 30-32 ανωτέρω).

β) Εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση

50. Με αυτά τα δεδομένα, το Δικαστήριο, πρέπει να εξετάσει στην παρούσα υπόθεση όχι μόνο αν η χρήση θανατηφόρου βίας κατά του G. Celniku ήταν δικαιολογημένη υπό το πρίσμα του άρθρου 2, αλλά και αν η επίδικη επιχείρηση οργανώθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να ελαχιστοποιηθεί, όσο ήταν δυνατόν, ο κίνδυνος για τη ζωή του θύματος.

ι. Η χρήση θανατηφόρου βίας

51. Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ευρίσκεται αντιμέτωπο με αντικρουόμενες εκδοχές σχετικά με ορισμένα επιμέρους περιστατικά, ιδίως σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο ο αστυνομικός I. P. συμμετείχε στην επιχείρηση, καθώς και με την ακριβή θέση του θύματος τη στιγμή που εκπυρσοκρότησε το όπλο. Το Δικαστήριο σημειώνει, πάντως, ότι τα πραγματικά περιστατικά εξακριβώθηκαν δικαστικώς σε εθνικό επίπεδο (παράγραφος 23 ανωτέρω) και ότι δεν προσκομίσθηκε νέο αποδεικτικό υλικό κατά τη διαδικασία ενώπιον των οργάνων του Στρασβούργου που θα μπορούσε να θέσει υπό αμφισβήτηση τις διαπιστώσεις του Πλημμελειοδικείου Αθηνών και να οδηγήσει το Δικαστήριο σε διαφορετικές διαπιστώσεις (βλ. *Klaas κατά της Γερμανίας*, απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 1993, série A n° 269, σελ. 17-18, παρ. 30).

52. Συνεπώς, ακόμα και αν πολλά περιστατικά δεν έχουν αποσαφηνιστεί, το Δικαστήριο θεωρεί, υπό το φως του συνόλου του αποδεικτικού υλικού που του προσκομίσθηκε, ότι διαθέτει επαρκή στοιχεία σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά για να αξιολογήσει την υπόθεση, χρησιμοποιώντας ως σημείο εκκινήσεως τις ως άνω διαπιστώσεις του εθνικού δικαστηρίου.

53. Το Δικαστήριο δέχεται, έτσι, ότι ο **ÖÖÈ** δεν συμμορφώθηκε προς τις οδηγίες του αστυνομικού B. Επεχείρησε να βγάλει ένα αντικείμενο από το εσωτερικό του αδιάβροχού του και ο I. P., μη συμμορφούμενος προς τις εντολές του

ανωτέρου του, πλησίασε το θύμα με προτεταμένο το όπλο. Τότε, ο **ÖZÜ** κλώτσησε τον αγκώνα του αστυνομικού, με αποτέλεσμα τη μοιραία εκπυρσοκρότηση.

54. Εν όψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εκπυρσοκρότηση του όπλου που έπληξε θανάσιμα το θύμα, δεν οφείλεται σε εσκεμμένη ενέργεια του αστυνομικού I. P., αλλά στην αιφνίδια αντίδραση του θύματος που κλώτσησε το οπλισμένο χέρι του αστυνομικού. Κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν επιτρέπει να υποστηριχθεί ότι, εάν το θύμα δεν είχε κλώτσησει το χέρι του αστυνομικού, ο I. P. θα είχε πυροβολήσει ο ίδιος. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως, δεν δύναται να θεωρηθεί υπεύθυνο για τη χρήση θανατηφόρου βίας το διάδικο Κράτος. Επομένως, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει κάποια παραβίαση του άρθρου 2 όσον αφορά τη χρήση θανατηφόρου βίας.

ii. Η οργάνωση της επίμαχης επιχειρήσεως

55. Το Δικαστήριο παρατηρεί, κατ' αρχάς, ότι δεν δικαιούται εν τούτοις, διασκεπτόμενο εν πλήρει ησυχία, να υποκαταστήσει την ιδική του εκτίμηση για την κατάσταση σε αυτή του αστυνομικού, που έπρεπε να αντιδράσει, εντός των πυρών της δράσεως, σε αυτό που αντιλαμβανόταν ειλικρινώς ως ενδεχόμενο κίνδυνο για τη ζωή του και για τη ζωή των άλλων (βλ., *mutatis mutandis*, *Ανδρονίκου και Κωνσταντίνου κατά της Κύπρου*, απόφαση της 9^{ης} Οκτωβρίου 1997, *Recueil des arrêts et decisions* 1997-VI, σελ. 2107, παρ. 192). Ο αστυνομικός I. P. βρέθηκε αντιμέτωπος με έναν άνδρα ο οποίος είχε αγνοήσει τις οδηγίες να σηκώσει ψηλά τα χέρια και, παρά τις οδηγίες αυτές, είχε δώσει την εντύπωση ότι ετοιμαζόταν να βγάλει από το αδιάβροχό του όπλο (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, *Bubbins κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, n° 50196/99, παρ. 139, CEDH 2005-II (αποσπάσματα)). Πάντως, το Δικαστήριο δεν λησμονεί ότι ο αστυνομικός I. P., αφού παρέβη τις εντολές του ανωτέρου του B., πλησίασε τον **ÖZÜ** προτεταμένο το όπλο, σε τόσο μικρή απόσταση, που, με δική του πρωτοβουλία, εκτέθηκε στην αντίδραση του θύματος, με αποτέλεσμα τη μοιραία εκπυρσοκρότηση.

56. Εξ άλλου, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το γεγονός ότι η κατάσταση έφθασε σε αυτό το σημείο, είναι ακόμα πιο ασυγχώρητο, αφού επρόκειτο, στην προκειμένη περίπτωση, για προγραμματισμένη επιχείρηση της αστυνομίας. Δεν

επρόκειτο, λοιπόν, για μία απρογραμματίστη επιχείρηση που θα μπορούσε να οδηγήσει σε εξελίξεις στις οποίες θα καλούνταν να αντιδράσουν οι αστυνομικοί χωρίς να έχουν χρονικά περιθώρια να προετοιμασθούν (*Rehbock κατά της Σλοβενίας*, n° 29462/95, παρ. 71-72, CEDH 2000-XII), αλλά για επιχείρηση της οποίας την προετοιμασία μπορούσαν να έχουν επιμεληθεί οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί.

57. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο δεν παραβλέπει ούτε το γεγονός ότι το 2001, όταν έλαβε χώρα το περιστατικό, η χρήση όπλων από τα κρατικά όργανα διεπόταν ακόμα από μία κατά κοινή παραδοχή παρωχημένη και ατελή για μία σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία νομοθεσία. Το σύστημα που ίσχυε δεν παρείχε στους αρμόδιους για την εφαρμογή των νόμων σαφείς κατευθύνσεις και κριτήρια για τη χρήση βίας σε καιρό ειρήνης (*Μακαρτζής κατά της Ελλάδος*, προαναφερθείσα, παρ. 70). Η έλλειψη σαφών κανόνων μπορεί, επίσης, να εξηγήσει γιατί ο αστυνομικός I. P. ανέλαβε απήφιστα πρωτοβουλίες που πιθανόν να είχε αποφύγει εάν είχε επαρκώς εκπαιδευθεί πώς να αντιδρά σε μία κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, όπως η συγκεκριμένη.

58. Εν όψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, ακόμα και αν, στην προκειμένη περίπτωση, δεν είναι δυνατό να θεωρηθούν οι εθνικές αρχές υπεύθυνες για τον θάνατο, αυτό καθαυτό, του θύματος, η διεξαγωγή της επιχειρήσεως, στην προκειμένη περίπτωση, αποδεικνύει ότι οι αρχές δεν επέδειξαν την επιθυμητή εγρήγορση ώστε να ελαχιστοποιήσουν στον μέγιστο δυνατό βαθμό την πιθανότητα να τεθεί σε κίνδυνο ο **ÖÖÈ** καθώς και τα άλλα άτομα τα οποία ευρίσκονταν στο χώρο που έλαβε χώρα το συμβάν, επιδεικνύοντας, έτσι, αμέλεια, όσον αφορά την επιλογή των ληφθέντων μέτρων (βλ., *a contrario*, *Bubbins κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, προαναφερθείσα, παρ. 141-150).

59. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Συμβάσεως όσον αφορά την οργάνωση της επίμαχης επιχειρήσεως.

2. Ως προς τις διαδικαστικές υποχρεώσεις οι οποίες απορρέουν από το άρθρο 2 της Συμβάσεως.

α) Γενικές Αρχές

60. Σε συνδυασμό με τη γενική υποχρέωση των Κρατών, δυνάμει του άρθρου 1, να «αναγνωρίζουν σε κάθε πρόσωπο στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που ορίζονται [στη] (...) Σύμβαση(ς)», η υποχρέωση

προστασίας του δικαιώματος στη ζωή, που επιβάλλει το άρθρο 2 της Συμβάσεως, απαιτεί, επίσης, ως συνεπακόλουθο, τη διεξαγωγή μιας μορφής επίσημης και αποτελεσματικής έρευνας, οσάκις η χρήση βίας έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο ενός ανθρώπου (βλ., *mutatis mutandis*, την προαναφερθείσα απόφαση *McCann κ.λ.π.*, σελ. 49, παρ. 161, και *Kaya κατά της Τουρκίας*, απόφαση της 19^{ης} Φεβρουαρίου 1998, *Recueil* 1998-I, σελ. 329, παρ. 105). Ο ουσιώδης στόχος μιας τέτοιας έρευνας είναι η εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας που προστατεύει το δικαίωμα στη ζωή και, στις υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονται κρατικοί λειτουργοί ή όργανα, η διασφάλιση της ευθύνης αυτών για θανάτους που συνέβησαν ενώ τα πρόσωπα τελούσαν υπό την ευθύνη τους. Όσον αφορά το είδος της έρευνας που πρέπει να επιτρέπει την επίτευξη των στόχων αυτών, δύναται να μεταβάλλεται αναλόγως των περιστάσεων. Πάντως, όποιο είδος και αν χρησιμοποιηθεί, πρέπει οι αρχές να ενεργούν αυτεπαγγέλτως, αμέσως μόλις λάβουν γνώση της υποθέσεως. Δεν θα πρέπει να παραχωρείται στους συγγενείς του αποθανόντα η πρωτοβουλία καταθέσεως μηνύσεως ή αναλήψεως της ευθύνης προώθησεως μιας διαδικασίας έρευνας (βλ., *mutatis mutandis*, *İlhan κατά της Τουρκίας* [GC], n^ο 22277/93, παρ. 63, CEDH 2000-VII).

61. Εν γένει, μπορούμε να πούμε ότι για να είναι αποτελεσματική μία έρευνα σχετικώς με φερόμενη παράνομη θανάτωση ατόμου από κρατικούς λειτουργούς, πρέπει τα πρόσωπα που διεξάγουν την έρευνα να είναι ανεξάρτητα από αυτά που εμπλέκονται στα γεγονότα (*Ramsahai κ.λ.π. κατά της Ολλανδίας* [GC], n^ο 52391/99, παρ. 321, απόφαση της 15^{ης} Μαΐου 2007, *Oğur κατά της Τουρκίας* [GC], προαναφερθείσα, παρ. 91-92). Αυτό προϋποθέτει, όχι μόνο την απουσία κάθε ιεραρχικού ή θεσμικού δεσμού, αλλά και μία συγκεκριμένη ανεξαρτησία (βλ., π.χ., *Ergi κατά της Τουρκίας*, απόφαση της 28^{ης} Ιουλίου 1998, *Recueil* 1998-IV, σελ. 1778-1779, παρ. 83-84).

62. Η έρευνα, πρέπει επίσης να είναι αποτελεσματική υπό την έννοια ότι δύναται να οδηγήσει στον καθορισμό του δικαιολογημένου ή μη της χρήσεως βίας υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις (βλ. *Kaya*, προαναφερθείσα, σελ. 324, παρ. 87) και στον εντοπισμό και την τιμωρία των υπευθύνων. Αυτό δεν αποτελεί υποχρέωση αποτελέσματος, αλλά υποχρέωση μέσων. Οι αρχές, πρέπει να έχουν λάβει τα εύλογα μέτρα που είχαν στη διάθεσή τους για να εξασφαλίσουν τις αποδείξεις για το γεγονός,

συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των καταθέσεων των αυτόπτων μαρτύρων, των πραγματογνωμοσυνών και, περιπτώσεως δοθείσης, της νεκροψίας η οποία παρέχει πλήρη και έγκυρη καταγραφή των τραυμάτων, και της αντικειμενικής αναλύσεως των κλινικών ευρημάτων, και ειδικότερα της αιτίας του θανάτου (όσον αφορά τις νεκροψίες, βλ., π.χ., *Salman κατά της Τουρκίας* [GC], n° 21986/93, παρ. 106, CEDH 2000-VII). Κάθε έλλειμμα στην έρευνα που υπονομεύει τη δυνατότητα καθορισμού, μέσω αυτής, της αιτίας του θανάτου ή των ευθυνών, κινδυνεύει να εκληφθεί ως μη συμμόρφωση προς τον κανόνα αυτό.

63. Για τους ίδιους λόγους, πρέπει να υφίσταται ένα επαρκές στοιχείο δημοσίου ελέγχου της έρευνας ή των αποτελεσμάτων της προκειμένου να εξασφαλίζεται η υπευθυνότητα των αρχών τόσο στην πράξη όσο και στη θεωρία. Ο απαιτούμενος βαθμός του δημοσίου ελέγχου μπορεί να ποικίλει από υπόθεση σε υπόθεση. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι πλησιέστεροι συγγενείς του θύματος πρέπει να συμμετέχουν στη διαδικασία στην έκταση που είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη των νομίμων συμφερόντων τους (*McKerr κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, n° 28883/95, παρ. 39, CEDH 2001-III).

β) Εφαρμογή στην παρούσα υπόθεση

64. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει, κατ' αρχάς, ότι οι αρμόδιες αρχές απέδειξαν τη βούλησή τους να διεξάγουν διοικητική έρευνα, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η χρήση βίας ήταν δικαιολογημένη. Ειδικότερα, από το περιεχόμενο των τριών εκθέσεων της 10^{ης} Απριλίου 2002, 26^{ης} Αυγούστου 2002 και 7^{ης} Φεβρουαρίου 2003, προκύπτει ότι οι αρμόδιοι λειτουργοί έλαβαν υπόψη τις καταθέσεις 18 προσώπων, οι περισσότεροι εκ των οποίων ήταν αυτόπτες μάρτυρες, καθώς και τη νεκροψία, η οποία παρείχε πλήρη και ακριβή περιγραφή των τραυμάτων. Περαιτέρω, οι προσφεύγουσες, αδελφές του θύματος, συμμετείχαν στην ποινική διαδικασία ως πολιτικώς ενάγουσες.

65. Το Δικαστήριο παρατηρεί, εν τούτοις, ότι υφίστανται στοιχεία ικανά να μειώσουν τον ανεξάρτητο και ενδεδειγμένο χαρακτήρα της έρευνας. Όσον αφορά την ανεξαρτησία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τόσο ο αστυνομικός Δ. όσο και ο αστυνομικός Σ., οι οποίοι συνέταξαν τις τρεις αναφορές στο πλαίσιο της Ε.Δ.Ε., υπηρετούσαν στην Αστυνομική Υποδιεύθυνση Αττικής, στην οποία υπηρετούσαν και οι αστυνομικοί Β., Μ., Σ. και Γ., οι οποίοι είχαν άμεσα εμπλακεί στο περιστατικό.

Επιπροσθέτως, τόσο η Αστυνομική Υποδιεύθυνση Αττικής όσο και η Ομάδα Πρόληψης και Καταστολής Εγκλήματος, υπάγονταν στη Διεύθυνση Ασφαλείας Αττικής. Επομένως, είναι δυνατόν να υπάρξουν αμφιβολίες ως προς την ικανότητα των συγκεκριμένων λειτουργών να διεξάγουν ανεξάρτητη έρευνα, αφού ήταν άκρως πιθανό να γνωρίζουν προσωπικώς τους εν λόγω αστυνομικούς και να έχουν ήδη συνεργασθεί με αυτούς κατά το παρελθόν, και, ως εκ τούτου, να έχουν αναπτυχθεί αισθήματα επαγγελματικής αλληλεγγύης. Κατά το Δικαστήριο, αυτό το αντικειμενικό στοιχείο δύναται να θίγει την ανεξαρτησία της έρευνας και να κλονίζει την εμπιστοσύνη τόσο της κοινής γνώμης όσο και των προσώπων τα οποία έχουν συμφέρον από την αντικειμενικότητα αυτής.

66. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της έρευνας, εκπλήσσει το Δικαστήριο το γεγονός ότι οι εμπλεκόμενοι στο συμβάν αστυνομικοί δεν εγγυήθηκαν, όπως έπρεπε, τη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων αμέσως μετά από το περιστατικό. Το Δικαστήριο σημειώνει, κατ' αρχάς, ότι μετά το συμβάν, ο Ι. Ρ. ερευνήσε ο ίδιος το σώμα του νεκρού για να βρει μαχαίρι. Σύμφωνα με την από 5 Φεβρουαρίου 2003 κατάθεσή του, ο Ι. Ρ. παρέδωσε ο ίδιος το μαχαίρι στον αστυνομικό Β. ο οποίος, αφού τον επέπληξε για την πρωτοβουλία του, το τοποθέτησε πάνω στο σώμα του θύματος. Κατά το Δικαστήριο, ο Ι. Ρ. ήταν το πλέον αναρμόδιο πρόσωπο να ερευνήσει το σώμα του θύματος, δεδομένου ότι ήταν εκείνος από τον οποίο προήλθε ο μοιραίος πυροβολισμός και είχε, κατ' αρχήν, συμφέρον να φέρει το θύμα όπλο. Αρμόζει, επίσης, να σημειωθεί, στο σημείο αυτό, ότι, παρά ταύτα, δεν ελήφθησαν δακτυλικά αποτυπώματα από το μαχαίρι στο πλαίσιο της διοικητικής έρευνας. Η παράλειψη αυτή προκαλεί ακόμα μεγαλύτερη έκπληξη αν ληφθεί υπόψη ότι στην αρχική κατάθεσή του, στις 22 Νοεμβρίου 2001, ο Ι. Ρ. είχε περιγράψει μία αντιφατική εκδοχή των γεγονότων. Ειδικότερα, είχε δηλώσει ότι διέκρινε ένα μαχαίρι σε μία λίμνη αίματος.

67. Δεύτερον, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι μετά το συμβάν, οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί δεν διατήρησαν το χώρο ανέπαφο. Δεν απαγόρευσαν ούτε την πρόσβαση στον χώρο του συμβάντος, επιτρέποντας, έτσι, σε τρίτο πρόσωπο να συλλέξει έναν κάλυκα και να τους τον παραδώσει. Σύμφωνα με την από 7 Φεβρουαρίου 2003 τελική έκθεση της αστυνομίας, ο χώρος του συμβάντος αποκλείστηκε από άλλους αστυνομικούς οι οποίοι κατέφθασαν μετά την

απομάκρυνση της σορού του θύματος. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι αυτή η παράλειψη εκ μέρους των κρατικών λειτουργών δεν είναι αμελητέα, διότι εμπόδισε τη διοικητική έρευνα να προσδιορίσει σημαντικά στοιχεία, όπως η θέση του θύματος τη στιγμή της μοιραίας εκπυρσοκρότησης (βλ., προς την κατεύθυνση αυτή, *Ognyanova και Choban κατά της Βουλγαρίας*, n° 46317/99, παρ. 111, απόφαση της 23^{ης} Φεβρουαρίου 2006). Περαιτέρω, η παράλειψη αυτή δεν εδικαιολογείτο από την παρουσία του πλήθους που συγκεντρώθηκε αμέσως μετά το συμβάν. Ωστόσο, έγκειται πάντα στους κρατικούς λειτουργούς να λαμβάνουν, σε περίπτωση επεισοδίων τέτοιου είδους, όλες τις απαραίτητες προφυλάξεις ώστε να εγγυώνται τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων. Διαφορετικά, η αστυνομία θα απαλλασσόταν από την υποχρέωσή της να διατηρεί ανέπαφο, στο μέτρο του δυνατού, δημόσιο χώρο στον οποίο συντελέστηκε έγκλημα, επικαλούμενη απλώς την παρουσία πλήθους, η οποία είναι, ωστόσο, συνήθης σε τέτοιου είδους περιπτώσεις.

68. Εν γένει, το Δικαστήριο σημειώνει την απουσία κανόνων και σαφών εντολών όσον αφορά τις ενέργειες στις οποίες θα πρέπει να προβαίνουν οι αστυνομικοί σε περιπτώσεις όπως αυτή, γεγονός το οποίο μπορεί να εξηγήσει γιατί οι εμπλεκόμενοι στο συμβάν αστυνομικοί έδρασαν αυθόρμητα, χωρίς να ακολουθήσουν κάποια προκαθορισμένη διαδικασία.

69. Τα στοιχεία αυτά αρκούν στο Δικαστήριο για να καταλήξει στην έλλειψη ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας της έρευνας την οποία διεξήγαγαν οι αρχές για το συγκεκριμένο συμβάν.

70. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Συμβάσεως όσον αφορά το ζήτημα αυτό.

71. Τέλος, λόγω της σχετικής προς το άρθρο 2 της Συμβάσεως διαπιστώσεώς του, εξ επόψεως διαδικαστικής, το Δικαστήριο φρονεί ότι δεν συντρέχει λόγος να εξετάσει εάν υπήρξε, στην παρούσα υπόθεση, παραβίαση του άρθρου 13 της Συμβάσεως.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 14 ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 2 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

72. Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι προκαταλήψεις και τα εχθρικά αισθήματα έναντι των αλβανικής καταγωγής προσώπων, διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στα γεγονότα που οδήγησαν στον θάνατο του **ÖÖÖ** και στον τρόπο που

διεξήχθη η έρευνα για τον θάνατό του. Οι προσφεύγουσες καταγγέλλουν την παραβίαση του άρθρου 14 σε συνδυασμό με το άρθρο 2 της Συμβάσεως. Το άρθρο 14 έχει ως εξής :

«Η χρήση των αναγνωριζομένων στη (...) Σύμβαση δικαιωμάτων και ελευθεριών δέον να εξασφαλισθεί ασχέτως διακρίσεως φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής ή κοινωνικής προελεύσεως, συμμετοχής σε εθνική μειονότητα, περιουσίας, γεννήσεως ή άλλης καταστάσεως.»

Επί του παραδεκτού

73. Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι ουδόλως προκύπτει από τη δικογραφία ότι το αιτία του συμβάντος υπήρξαν οι προκαταλήψεις και οι εχθρικές συμπεριφορές σε βάρος των αλβανικής καταγωγής προσώπων.

74. Οι προσφεύγουσες απαντούν ότι η ιθαγένεια του θύματος και των φίλων του ήταν ήδη γνωστή στους αστυνομικούς που συμμετείχαν στην επιχείρηση. Κατά τις προσφεύγουσες, οι αστυνομικοί δεν θα είχαν επιχειρήσει να τους συλλάβουν εάν δεν ήταν αλβανικής καταγωγής.

75. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα στη ζωή, που προστατεύεται από το άρθρο 2 της Συμβάσεως, η απαγόρευση των διακρίσεων εν γένει, και, ειδικότερα, η απαγόρευση διακρίσεως φυλής και εθνικής προελεύσεως, που κατοχυρώνεται με το άρθρο 14, αντικατοπτρίζουν τις θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών που απαρτίζουν το Συμβούλιο της Ευρώπης. Οι ενέργειες που εκπορεύονται από αισθήματα εθνικού μίσους και καταλήγουν σε θανάτωση, υποσκάπτουν τα θεμέλια αυτών των κοινωνιών και απαιτούν ιδιαίτερη εγρήγορση και αποτελεσματική αντιμετώπιση εκ μέρους των αρχών.

76. Όπως αναφέρθηκε ήδη (παρ. 61-64), τα Κράτη υπέχουν γενική υποχρέωση διεξαγωγής αποτελεσματικής έρευνας σε περίπτωση θανάτου.

77. Τα Κράτη οφείλουν να εκπληρώνουν την υποχρέωση αυτή χωρίς διακρίσεις, όπως απαιτείται από το άρθρο 14 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι όταν υπάρχουν υπόνοιες ότι μία πράξη βίας εκπορεύεται από ρατσιστικές συμπεριφορές, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διεξάγεται η επίσημη έρευνα με επιμέλεια και αμεροληψία, αφού απαιτείται η συνεχής επιβεβαίωση της καταδίκης του ρατσισμού και του εθνικού μίσους από την κοινωνία και η διαφύλαξη της

εμπιστοσύνης των μειονοτήτων προς την ικανότητα των αρχών να τις προστατεύουν από την απειλή ρατσιστικές πράξεις βίας (*Natchova κ.λ.π. κατά της Βουλγαρίας* [GC], n°s 43577/98 και 43579/98, παρ. 160, CEDH 2005-VII).

78. Βεβαίως, είναι, συχνά, εξαιρετικά δύσκολο στην πράξη να αποδειχθεί το ρατσιστικό κίνητρο. Η υποχρέωση του διάδικου Κράτους να ανιχνεύσει τυχόν στοιχεία ρατσισμού σε μία πράξη βίας, δεν αποτελεί υποχρέωση αποτελέσματος, αλλά υποχρέωση μέσων (βλ., *mutatis mutandis, Shanaghan κατά του Ηνωμένου Βασιλείου*, n° 37715/97, παρ. 90, CEDH 2001-III, όπου εκτίθεται το ίδιο κριτήριο όσον αφορά τη γενική υποχρέωση για έρευνα). Οι αρχές, πρέπει να λαμβάνουν τα εύλογα μέτρα, δεδομένων των περιστάσεων, για να συλλέγουν και να διατηρούν τα αποδεικτικά στοιχεία, να μελετούν το σύνολο των συγκεκριμένων μέσων για να ανακαλύπτουν την αλήθεια και να εκδίδουν αποφάσεις πλήρως αιτιολογημένες, αμερόληπτες και αντικειμενικές, χωρίς να παραλείπουν ύποπτα περιστατικά που αφήνουν να υποτεθεί ότι μία πράξη βίας είχε ως κίνητρο πεποιθήσεις όσον αφορά τη φυλή.

79. Τέλος, το Δικαστήριο έχει κρίνει επανειλημμένως ότι εφαρμόζει το κριτήριο της αποδείξεως «πέραν πάσης ευλόγου αμφιβολίας», αλλά έχει διευκρινίσει ότι το κριτήριο αυτό, δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως κριτήριο που απαιτεί υψηλού βαθμού πιθανότητα, όπως στο ποινικό δίκαιο. Το Δικαστήριο έχει δηλώσει ότι η απόδειξη δύναται να προκύπτει από μία δέσμη ενδείξεων ή αμάχητων τεκμηρίων που είναι επαρκώς σοβαρά, συγκεκριμένα και συμπίπτουν (βλ., π.χ., *Labita κατά της Ιταλίας* [GC], n° 26772/95, παρ. 121 και 152, CEDH 2000-IV).

80. Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο φρονεί, προεχόντως, ότι η απόφαση των αστυνομικών να προβούν στη σύλληψη των 5 ατόμων αλβανικής καταγωγής, γεννά ορισμένα ερωτηματικά όσον αφορά τη -δέουσα ή μη- αξιολόγηση της επικινδυνότητας των υπόπτων, αφού οι ήδη παρασχεθείσες από την αστυνομία πληροφορίες αφορούσαν κυρίως τον **ÖZÖ** Πάντως, το στοιχείο δεν είναι αυτό καθεαυτό επαρκές για να επιτρέψει το συμπέρασμα ότι ρατσιστικά ήταν τα κίνητρα της μεταχείρισης που επιφυλάχθηκε στο θύμα. Πράγματι, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι οι αστυνομικοί είχαν ρατσιστικά ή ξενοφοβικά κίνητρα. Επίσης, κανένα από τα εμπλεκόμενα στο συμβάν πρόσωπα δεν κατέθεσε ότι οι κρατικοί λειτουργοί είχαν επιτεθεί φραστικά στο θύμα ή στους λοιπούς αλβανούς υπηκόους με

εκφράσεις ρατσιστικού περιεχομένου.

81. Εν ολίγοις, αφού έλαβε υπόψη όλα τα οικεία στοιχεία, το Δικαστήριο δεν κρίνει ότι απεδείχθη «πέραν πάσης ευλόγου αμφιβολίας» ότι η συμπεριφορά των κρατικών λειτουργών εκπορεύτηκε, στην προκειμένη περίπτωση, από ρατσιστικές προκαταλήψεις έναντι των αλβανικής καταγωγής προσώπων.

82. Ως εκ τούτου, η προσφυγή είναι κατά το μέρος αυτό προδήλως αβάσιμη και πρέπει να απορριφθεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 35 παρ. 3 και 4 της Συμβάσεως.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

83. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

I. Υλική ζημία

84. Οι προσφεύγουσες ζητούν 2.010 ευρώ για τα έξοδα της κηδείας του αδελφού τους και προσκομίζουν αντίστοιχο τιμολόγιο για το ποσό αυτό, που εξέδωσε το γραφείο κηδειών που ανέλαβε την κηδεία του θύματος. Οι προσφεύγουσες αναφέρουν, επίσης, ότι το θύμα τις υποστήριζε οικονομικά, καταβάλλοντας, κυρίως, το ενοίκιό τους. Ζητούν, επομένως, το ποσό των 2.829 ευρώ για τα ενοίκια τα οποία κατέβαλαν επί ένα έτος, μετά τον θάνατο του **ÖÖÖ** και προσκομίζουν δύο αποδείξεις τραπεζικής καταθέσεως, εκ 235 ευρώ εκάστη, που, κατά τις προσφεύγουσες, αντιστοιχούν στο ποσό του ενοικίου τους. Το όνομα του **ÖÖÖ** δεν αναγράφεται στις αποδείξεις αυτές, ως καταθέτης.

85. Η Κυβέρνηση σημειώνει, πρώτον, ότι οι προσφεύγουσες έχουν ήδη εγείρει αγωγή κατά του Δημοσίου, ζητώντας να αποζημιωθούν για τον θάνατο του αδελφού τους. Υποστηρίζει δε ότι το Δικαστήριο δεν δύναται να τους επιδικάσει ποσό για δικαία ικανοποίηση, αφού η διαδικασία αποζημιώσεως εκκρεμεί ακόμα ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Περαιτέρω, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι κανένα ποσό δεν οφείλεται για έξοδα κηδείας, αφού το θύμα ευθυνόταν για τον θάνατό του. Τέλος,

προκειμένου περί του ποσού το οποίο οι προσφεύγουσες ζητούν για καταβληθέντα ενοίκια, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι δεν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος με την παραβίαση του άρθρου 2 της Συμβάσεως.

86. Προκειμένου περί της επιστροφής των εξόδων κηδείας, το Δικαστήριο κρίνει ότι το ποσό το οποίο ζητούν οι προσφεύγουσες, δεν είναι παράλογο, αφού, στην παρούσα υπόθεση, οι προσφεύγουσες έπρεπε να κηδεύσουν τον αδελφό τους. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι το ποσό αυτό αναλύεται επαρκώς, το Δικαστήριο επιδικάζει ολόκληρο το ποσό -ήτοι 2.010 ευρώ- στις ενδιαφερόμενες.

87. Όσον αφορά το ποσό το οποίο ζητούν οι προσφεύγουσες για τα ενοίκια τα οποία κατέβαλαν κατά τη διάρκεια ενός έτους, μετά τον θάνατο του

ÕËË το Δικαστήριο παρατηρεί ότι σε ορισμένες υποθέσεις, όπως αυτή, ο ακριβής υπολογισμός των ποσών που απαιτούνται για πλήρη επανόρθωση (*restitutio in integrum*) των υλικών ζημιών τις οποίες υπέστησαν οι προσφεύγουσες, δύναται να προσκρούει στον κατ' ουσία άδηλο χαρακτήρα της απορρέουσας από την παραβίαση ζημίας. Δύναται να επιδικάζεται αποζημίωση, παρά τον υψηλό αριθμό αστάθμητων που δύναται να περιπλέκει την εκτίμηση μελλοντικών ζημιών, όμως, όσο περνά ο χρόνος τόσο καθίσταται αβέβαιος ο σύνδεσμος ανάμεσα στην παραβίαση και στη ζημία. Εκείνο που πρέπει να προσδιορίζεται, σε παρόμοιες περιπτώσεις, είναι το επίπεδο της δικαίας ικανοποίησης που απαιτείται να επιδικασθεί, αφού το Δικαστήριο απολαμβάνει, εν προκειμένω, μία διακριτική ευχέρεια, της οποίας κάνει χρήση συναρτήσει εκείνου που θεωρεί δίκαιο (*Z. κ.λ.π. κατά του Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], n° 29392/95, παρ. 120, *CEDH 2001-V*, και *Natchova κ.λ.π. κατά της Βουλγαρίας* [GC], προαναφερθείσα, παρ. 171).

88. Στην παρούσα υπόθεση, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρημάτων των διαδίκων και του συνόλου των οικείων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της ηλικίας του θύματος και των προσφευγουσών, καθώς και των συγγενικών δεσμών αυτών, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αρμόζει να επιδικασθεί το ποσό των 2.000 ευρώ από κοινού στις ενδιαφερόμενες για την απώλεια του εισοδήματος εξαιτίας του θανάτου του ÕËË

89. Εν ολίγοις, το Δικαστήριο επιδικάζει από κοινού στις προσφεύγουσες το ποσό των 4.010 ευρώ για την υλική ζημία την οποία υπέστησαν, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

2. Ηθική ζημία

90. Οι προσφεύγουσες ζητούν 60.000 ευρώ η κάθε μία για την ηθική ζημία η οποία, όπως ισχυρίζονται, επήλθε λόγω της αγωνίας, του φόβου, του πόνου και των τραυμάτων που υπέστησαν.

91. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η ευθύνη του θύματος στο θανάσιμο επεισόδιο είναι ένα σημαντικό στοιχείο που θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη από το Δικαστήριο κατά την αξιολόγηση της ηθικής ζημίας. Εκτιμά δε ότι και μόνον η διαπίστωση παραβίασεως θα αποτελούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση.

92. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της υποθέσεως, το Δικαστήριο δέχεται ότι οι προσφεύγουσες υπέστησαν ηθική βλάβη τέτοια που η διαπίστωση παραβίασεως δεν θα μπορούσε να επανορθώσει. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει από κοινού στις ενδιαφερόμενες 20.000 ευρώ, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

93. Οι προσφεύγουσες ζητούν συνολικά 6.875 ευρώ. Το ποσό αυτό αναλύεται ως εξής :

- i. 4.000 ευρώ για τη διαδικασία ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων – προσκομίζεται λογαριασμός αμοιβής,
- ii. 2.500 ευρώ για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου – προσκομίζεται λογαριασμός αμοιβής,
- iii. 375 ευρώ για φωτοτυπικά αντίγραφα εγγράφων της δικογραφίας και αποστολή της παρούσας προσφυγής.

94. Η Κυβέρνηση απαντά ότι τα έξοδα και η δικαστική δαπάνη, πρέπει να ορίζονται βάσει των κριτηρίων που έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, και ότι πρέπει να έχουν σχέση με τη διαπιστωθείσα παραβίαση. Περαιτέρω, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό.

95. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, σύμφωνα με το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], n° 31107/96, παρ. 54, ΕΔΔΑ 2000-XI). Επίσης, όταν διαπιστώνει παραβίαση της Συμβάσεως, το Δικαστήριο δύναται να επιδικάζει στον προσφεύγοντα, όχι μόνο το ποσό που αντιστοιχεί στα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε ενώπιον των

οργάνων της Συμβάσεως, αλλά και εκείνα που πραγματοποίησε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, προς πρόληψη ή επανόρθωση από αυτά της εν λόγω παραβιάσεως (*Hertel κατά της Ελβετίας*, απόφαση της 25^{ης} Αυγούστου 1998, *recueil* 1998-VI, σελ. 2334, παρ. 63).

96. Στην προκειμένη περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των δικαιολογητικών τα οποία προσκομίσθηκαν και των ως άνω κριτηρίων, το Δικαστήριο φρονεί ότι είναι εύλογο να επιδικασθεί από κοινού στις προσφεύγουσες το ποσό των 5.000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

97. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκόλυνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* την προσφυγή ως παραδεκτή όσον αφορά τις σχετικές προς τα άρθρα 2 και 13 αιτιάσεις, και την απορρίπτει κατά τα λοιπά.

2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Συμβάσεως λόγω των ελλείψεων όσον αφορά την οργάνωση της επίμαχης αστυνομικής επιχειρήσεως.

3. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 2 της Συμβάσεως λόγω των ελλείψεων που σημειώθηκαν κατά τη διαδικασία διερεύνησης του θανάτου του G. Celniku.

4. *Κρίνει* ότι δεν χρειάζεται να τοποθετηθεί, περαιτέρω, όσον αφορά το άρθρο 13 της Συμβάσεως.

5. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει από κοινού στις προσφεύγουσες, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 4.010 ευρώ για υλική ζημία, 20.000 ευρώ για ηθική ζημία, 5.000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσαυξάνεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό

το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

6. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 5 Ιουλίου 2007 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας.

- υπογραφή -

Søren NIELSEN /

Γραμματέας

- υπογραφή -

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Η Μεταφράστρια

Μαρία Παν. Παπαδοπούλου